

ΔΙΑΙΤΗΣΙΑ & ΔΙΑΜΕΣΟΛΑΒΗΣΗ

ΚΑΙ ΛΟΙΠΕΣ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΕΣ ΜΟΡΦΕΣ ΕΠΙΛΥΣΗΣ ΔΙΑΦΟΡΩΝ

2

ΙΟΥΛΙΟΣ - ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 2020
ΕΞΑΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΗ | ΤΕΥΧΟΣ 6 | ΕΤΟΣ 3ο

■ Διαμεσολάβηση: Η «Τυπική» και Ποικίλες «Άτυπες» Μορφές, Off- & Online

Mediation = Dispute

Meditation & Medication

Δημήτρης Εμβαλωμένος

Δικηγόρος LL.M.

Διαπιστευμένος Διαμεσολαβητής
του Υπουργείου Δικαιοσύνης
& του Centre of Effective Dispute
Resolution (CEDR), Λονδίνο, Η.Β.
Αναπλ. Διευθύνων Εταίρος της
Δικηγορικής Εταιρείας “Bahas,
Gramatidis & Partners” (BGP)

ΑΝΑΤΥΠΟ

ΝΟΜΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

Διαμεσολάβηση: Η «Τυπική» και Ποικίλες «Άτυπες» Μορφές, Off- & Online

Mediation = Dispute Meditation & Medication

Δημήτρης Εμβαλωμένος

Δικηγόρος LL.M.

Διαπιστευμένος Διαμεσολαβητής του Υπουργείου Δικαιοσύνης

& του Centre of Effective Dispute Resolution (CEDR), Λονδίνο, Η.Β.

Αναπλ. Διευθύνων Εταίρος της Δικηγορικής Εταιρείας "Bahas, Gramatidis & Partners" (BGP)

Εισαγωγή - Διάκριση

1. Η ειδικά θεσπισθείσα στη χώρα μας διαμεσολάβηση σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις λόγω κοινοτικής ρύθμισης είναι διαδικασία επίλυσης διαφορών, όπως την καθόρισε ο κοινοτικός νομοθέτης κατά το βασικό ρυθμισθέν πλαίσιο αφήνοντας επί μέρους ζητήματα στη διακριτική ευχέρεια των κρατών μελών.

Για τους σκοπούς του παρόντος θα μπορούσαμε να ονομάσουμε αυτή την ειδικά ρυθμισθείσα διαμεσολάβηση «**τυπική**», αφού περιλαμβάνει ό,τι ο Έλληνας νομοθέτης επέλεξε ως δικαιοπολιτικά ορθό να της προσδώσει στη βάση της κοινοτικής ρύθμισης.

2. Όμως μορφές νομοθετικά αρρύθμιστης διαμεσολάβησης προκύπτει πως υπάρχουν εδώ και αιώνες και μάλλον κοντά στις απαρχές του ανθρώπου καθώς η μεσολαβητική προσπάθεια ενός «τρίτου» για «εξω-δικαιοδοτική» επίλυση κάθε είδους παρεξηγήσεων και διαφωνιών μεταξύ άλλων αποτελεί μέρος της ανθρωπίνης φύσης. Τέτοιες διαφορές είναι βέβαιο πως προέκυπταν ανέκαθεν και θα προκύπτουν από ή συναφώς με κάθε είδους σχέσεις, όπως οικογενειακές, μεταξύ γειτόνων, φίλων, συμμαθητών, επαγγελματιών και γενικά από κάθε είδους συναλλαγή προϊόντων και υπηρεσιών.

Αυτή η αυθόρμητη και μέσα στο κοινωνικό πλαίσιο και τις διάφορες εκφάνσεις του διαμεσολάβηση τρίτου με κάθε μορφή δεν αποσκοπεί βεβαίως στη ρύθμιση δικαιωμάτων αλλά στην ουσιαστική επίλυση διαφορών και αποκατάσταση σχέσεων. Ενδεικτικά, το **hóροποροπο**, μια αρχαία Χαβανέζικη πρακτική διευθέτησης διαφορών και συμφιλίωσης (βλ. Hóροποροπο - Wikipedia).

Νομοθετημένη εφαρμογή αυτού του κοινωνικού φαινομένου είναι διάφοροι μηχανισμοί εξωδικαστικής επίλυσης διαφορών με ποικίλες ονομασίες, όπως «συνήγοροι», «μεσολαβητές», «επιτροπές», κλπ. Για τον ίδιο ανωτέρω λόγο θα μπορούσαμε να ονομάσουμε αυτούς τους ποικίλους ρυθμισμένους μηχανισμούς, «**άτυπη**» διαμεσολάβηση.

Η τυπική διαμεσολάβηση – Γενικά

3. Η τυπική διαμεσολάβηση διέπεται σήμερα από το ν. 4640/2019 (ο **4640**), που αποτελεί την τρίτη προσπάθεια νομοθετικής ρύθμισης μετά α) το ν. 3898/2010, που ενσωμάτωσε την Οδηγία 2008/52/EK «για ορισμένα θέματα διαμεσολάβησης σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις» και β) το ν. 4512/2018, που παρέμεινε ανενεργός λόγω αντισυνταγματικότητας (Απόφαση Διοικητικής Ολομέλειας ΑΠ 34/2018).

4. Ιδιαίτερης σημασίας είναι η **παραπομπή στη τυπική διαμεσολάβηση** ως εναλλακτικού τρόπου επίλυσης διαφορών από ποικίλους νόμους /κώδικες και δη με αυξητική τάση, όπως:

α) Οι **νόμοι** για τις ανώνυμες εταιρείες (άρθρο 3, παρ. 2, ν. 4548/2018), τους εταιρικούς μετασχηματισμούς (άρθρο 5, παρ. 2, ν. 4601/2019), τα εμπορικά σήματα (άρθρο 31, ν. 4679/2020) και τα υπερχρεωμένα φυσικά πρόσωπα (άρθρο 4ιε, ν. 3869/2010 – «νόμος Κατσέλη», όπως ισχύει μετά το ν. 4745/2020).

β) Ο **ΚΠολΔ** με τα πολύ σημαντικά ως προς τη καθοδηγητική λειτουργία τους άρθρα (που μακάρι να εφαρμοσθούν):

i) 116Α, για το καθήκον του δικαστηρίου «να ενθαρρύνει σε κάθε στάση της δίκης και σε κάθε διαδικασία τη συμβιβαστική επίλυση της διαφοράς, την επιλογή της διαμεσολάβησης...», με το σπουδαίο συμβολισμό να έπεται του θεμελιώδους (αλλά δυστυχώς «ξεχασμένου») άρθρου 116 για το καθήκον των παραγόντων κάθε δίκης στην καλοπιστία, τήρηση των χρηστών ηθών, μη παρέγκυση /επίσπευση της διαδικασίας, ειλικρίνεια και επιμέλεια και

ii) 214Γ, που ενισχύει το ίδιο δικαστικό καθήκον με το λεκτικό «Το δικαστήριο προτείνει στους διαδίκους την προσφυγή σε διαδικασία διαμεσολάβησης αν αυτό ενδείκνυται...».

Η εν λόγω διάταξη τροποποιήθηκε με τον 4640, που δίνει ιδιαίτερη έμφαση στο ρόλο που μπορούν να επιτελέσουν τα δικαστήρια προτρέποντας τους διαδίκους προς τη διαμεσολάβηση (άρθρα 4, παρ. 2 και 33, 4640).

γ) Ο Κώδικας Δικηγόρων περιλαμβάνει ρητά τη διαμεσολάβηση στο έργο του δικηγόρου «...για την αναζήτηση συμβιβαστικής λύσης, στο πλαίσιο του νόμου ή κοινά αποδεκτής διαδικασίας...» και μάλιστα ακόμα και επικοινωνώντας «...με τον οφειλέτη του εντολέα...» του (άρθρο 36, παρ. 1, ν. 4194/2013, όπως ισχύει).

δ) Ο Κανονισμός (ΕΕ) 2019/1150 (άρθρα 12-13) που θέσπισε μόνιμο μηχανισμό διαμεσολάβησης μεταξύ παρόχων επιγραμμικών υπηρεσιών διαμεσολάβησης - πλατφορμών και επιχειρηματικών χρηστών (P2B), προτρέποντας μάλιστα τους παρόχους και τις ενώσεις τους να συστήσουν οργανισμούς διαμεσολάβησης σύμφωνα με τις διατάξεις του (αν δεν κάνουν χρήση υφιστάμενων).

Η τυπική διαμεσολάβηση – Ειδικές μορφές

5. Αξιοσημείωτη είναι η νομοθετική θέσπιση ειδικών μορφών τυπικής διαμεσολάβησης, ήδη γνωστών στη πράξη, και δη σύντομα μετά την ισχύ του 4640. Ειδικότερα:

α) Χρηματοοικονομική διαμεσολάβηση

Ο νέος πτωχευτικός κώδικας (φαίνεται να) προβλέπει δυνατότητα διαμεσολάβησης του 4640 κατά το στάδιο της εξωδικαστικής ρύθμισης οφειλών μεταξύ οφειλέτη και χρηματοδοτικών φορέων στο πλαίσιο των πτωχευτικών διαδικασιών πρόληψης αφερεγγυότητας (άρθρα 5-30 και ιδίως άρθρο 15, ν. 4378/2020). Ανάλογα με τον οφειλέτη, διαμεσολαβητής μπορεί να είναι α) κάθε διαπιστευμένος διαμεσολαβητής του 4640, για οφειλέτη φυσικό πρόσωπο ή νομικό πρόσωπο - πολύ μικρή οντότητα κατά τη κατηγοριοποίηση του ν. 4308/2014 ή β) διαμεσολαβητής ειδικά εκπαιδευμένος σε χρηματοοικονομική διαμεσολάβηση, για οφειλέτη νομικό πρόσωπο – μικρή, μεσαία ή μεγάλη οντότητα κατά το ν. 4308/2014.

Σημειωτέον πως το άρθρο 15, ν. 4378/2020 εγείρει γενικότερο προβληματισμό ένταξής του στη διαδικασία του σχετικού κεφαλαίου του ν. 4378 και χρήζει διευκρινήσεων. Επίσης, αναφέρεται σε διαπιστευμένο «μεσολαβητή» του 4640 και όχι σε «διαμεσολαβητή», αυτό μάλλον εκ παραδρομής.

β) Οικογενειακή διαμεσολάβηση

Με τη πρόσφατη αναμόρφωση του οικογενειακού δικαίου θεσπίστηκε ειδικά η διαμεσολάβηση του 4640 για τη ρύθμιση της άσκησης της γονικής μέριμνας α) σε κάθε περίπτωση αδυναμίας των γονέων από κοινού άσκησης της ή β) άσκησης της αντίθετα προς το συμφέρον του παιδιού. Προσφυγή στη διαμεσολάβηση μπορεί να γίνει i) από καθένα των γονέων (εκτός των περιπτώσεων ενδοοικογενειακής βίας) ή ii) με απόφαση δικαστηρίου, που ορίζει διαμεσολαβητή από ειδικό μητρώο οικογενειακών διαμεσολαβητών που θα καταρτιστεί και θα τηρείται στην ΚΕΔ (άρθρα 1514 ΑΚ και 8, 15, 21 & 30, ν. 4800/2021, με ισχύ από 16.9.2021).

γ) Κτηματολογική διαμεσολάβηση

Με πρόσφατο σχέδιο νόμου με τίτλο: «Εκσυγχρονισμός του Ελληνικού Κτηματολογίου, νέες ψηφιακές υπηρεσίες και ενίσχυση της ψηφιακής διακυβέρνησης» θεσπίζεται διαμεσολάβηση κατά τον 4640 διαφορών σχετικά με α) την αναγνώριση δικαιώματος που προσβάλλεται με ανακριβή πρώτη εγγραφή και β) τη διόρθωση, ολική ή μερικά, αυτής. Ειδικότερα, i) πριν τη συζήτηση σχετικής αγωγής και επί ποινή απαραδέκτου της συζήτησης, προβλέπεται ΥΑΣΔ ενώπιον κτηματολογικού διαμεσολαβητή που θα επιλέγεται από ειδικό μητρώο, το οποίο θα καταρτιστεί και θα τηρείται (σε ηλεκτρονική μορφή) στην ΚΕΔ, ii) σε περίπτωση επίτευξης συμφωνίας, το πρακτικό του διαμεσολαβητή καταχωρίζεται στο κτηματολογικό φύλλο και διορθώνεται η ανακριβής κτηματολογική εγγραφή και iii) προβλέπονται ειδικά έγγραφα συνημμένα στο πρακτικό (άρθρο 6, παρ. 2, περ. γ', ν. 2664/1998, όπως τροποποιείται με το άρθρο 8 του ΣχΝ – κεφάλαιο Γ' για τον εξορθολογισμό του μηχανισμού διόρθωσης κτηματολογικών εγγραφών & άρθρο 47, ΣχΝ).

Η τυπική διαμεσολάβηση - ΥΑΣΔ

6. Άξια ιδιαίτερης μνείας είναι η καινοτομία του 4640 για την Υποχρεωτική Αρχική Συνεδρία Διαμεσολάβησης (η ΥΑΣΔ) σχετικά με συγκεκριμένες διαφορές, με έναρξη ισχύος κατά περίπτωση στις 30.11.2019, 15.1.2020 και 1.7.2020 (άρθρα 6, 7 & 44, 4640, όπως ισχύει). Προφανώς υπάρχουν επιχειρήματα υπέρ και κατά της ΥΑΣΔ. Σε κάθε περίπτωση θεωρούμε πως η ΥΑΣΔ μπορεί και θάπρεπε να επιτελέσει εκπαιδευτικό ρόλο αλλάζοντας την κουλτούρα των μερών και των νομικών παραστα-

τών υπέρ της διαμεσολάβησης /εξώδικης επίλυσης διαφορών εν γένει.

7. Ο κίνδυνος είναι η ΥΑΣΔ να περιπέσει σε ουσιαστική αχρησία και διαδικαστική τυπικότητα μιας απλής έκδοσης πρακτικού προς δικαστική χρήση και μόνο για την άρση του απαράδεκτου της συζήτησης (άρθρα 6 & 7, 4640). Ο κίνδυνος αυτός φαίνεται να ελλοχεύει απ' τη μέχρι τώρα εφαρμογή της ΥΑΣΔ (ευτυχώς, σε περιορισμένη κλίμακα).

8. Εξάλλου, η περιοριστική νομοθετική επιλογή των διαφορών υπαγόμενων σε ΥΑΣΔ ξενίζει ιδίως ως προς το ελάχιστο πλαφόν των 30.000 ευρώ για τις υποθέσεις της τακτικής διαδικασίας Μονομελούς Πρωτοδικείου (άρθρο 6, παρ. 1.β, ν. 4640), αφού αντίθετα οι μικρότερου χρηματικού αντικειμένου διαφορές είναι προσφορότερες για τυπική διαμεσολάβηση σε σχέση κόστους (περιλαμβανομένου του χρονικού) /οφέλους. Σκόπιμη θα ήταν είναι η επανεξέταση των υπαγόμενων σε ΥΑΣΔ διαφορών σε επόμενη τροποποίηση του ν. 4640.

Η άτυπη διαμεσολάβηση - Μορφές

9. Η διαμεσολάβηση σαν θεσμός εξωδικαστικής επίλυσης διαφορών **πέρα και εκτός του 4640**, έστω κι αν δεν ονομάζεται πάντα ρητά «διαμεσολάβηση», όχι μόνο υπάρχει θεσμοθετημένη από ετών αλλά και, το σημαντικότερο, επεκτείνεται διαρκώς και ποικιλοτρόπως. Μορφές τέτοιας ρυθμισμένης άτυπης διαμεσολάβησης είναι ιδίως:

α) οι **δικονομικοί εναλλακτικοί μηχανισμοί** επίλυσης ιδιωτικών διαφορών του ΚΠολΔ, ήτοι η δυνατότητα συμβιβαστικής επέμβασης του αρμόδιου ειρηνοδίκη (άρθρα 209-214), η δικαστική επικύρωση πρακτικού εξώδικου συμβιβασμού (άρθρο 214Α) και η δικαστική μεσολάβηση (άρθρο 214Β).

β) διάφορες «**επιτροπές**», «**μεσολαβητές**» και «**συνήγοροι**», ενδεικτικά:

- οι επιτροπές φιλικού διακανονισμού καταναλωτικών διαφορών (πλέον) στις έδρες των Περιφερειακών Ενοτήτων και Επαρχείων (άρθρο 11, ν. 2251/1994),

- ο Συνήγορος του Καταναλωτή (ν. 3297/2004, όπως ισχύει, που εποπτεύει το Ευρωπαϊκό Κέντρο Καταναλωτή Ελλάδας),

- ο Συνήγορος του Πολίτη (ν. 2477/1997, όπως ισχύει),

- ο Ελληνικός Χρηματοοικονομικός Μεσολαβητής-Αστική Μη Κερδοσκοπική Εταιρεία Εναλλακτικής Επίλυσης Διαφορών (πρώην Μεσολαβητής Τραπεζικών-Επενδυτικών Υπηρεσιών), μέλος του Ευρωπαϊκού Δικτύου Επίλυσης Χρηματοπιστωτικών Διαφορών (FIN-NET) για διασυνοριακές διαφορές,

- η μεσολάβηση του Οργανισμού Μεσολάβησης και Διαιτησίας (Ο.ΜΕ.Δ.) επί συλλογικών εργατικών διαφορών (άρθρα 14-15, ν. 1876/1990, όπως ισχύει, χωρίς όμως πλέον κύρωση για άρνηση μεσολάβησης μετά το ν. 4635/2019),

- το Σώμα Επιθεώρησης Εργασίας (Σ.ΕΠ.Ε.) για το συμβιβασμό ατομικών εργατικών διαφορών, στο οποίο συστάθηκε πρόσφατα Αυτοτελές Τμήμα ειδικά για την παρακολούθηση περιστατικών βίας και παρενόχλησης στην εργασία, ορίσθηκε δε εκτεταμένη συνεργασία του Σ.ΕΠ.Ε με το Συνήγορο του Πολίτη (άρθρο 3, ν. 3996/2011 και -ιδίως- άρθρα 12, 16-18, ν. 4808/2021),

- ο μηχανισμός της ΕΔΠΠΙ για την επίλυση διαφορών από προσβολές στο διαδίκτυο δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας και συγγενικών δικαιωμάτων (άρθρο 66Ε, ν. 2121/1993, όπως ισχύει),

- η εξωδικαστική επίλυση διαφορών με Διανομείς Ασφαλιστικών Προϊόντων (άρθρο 11, ν. 4583/2018 που ενσωμάτωσε την Οδηγία 2016/97/ΕΕ),

- η Επιτροπή Εξώδικης Επίλυσης Φορολογικών Διαφορών (ΥΑ 127519 ΕΞ 2020, ΦΕΚ Β' 4939/9.11.2020).

Επίσης, υπό συζήτηση είναι η θέσπιση του Αστυνομικού και Λιμενικού Διαμεσολαβητή (άρθρα 4 & 5, ΣχΝ για τις «Δημόσιες υπαίθριες συναθροίσεις»).

γ) η **Κοινωνική νομοθεσία ADR /ODR** του 2013 ως αποτέλεσμα της ταχύτατης ανάπτυξης του ηλεκτρονικού εμπορίου και της ανάγκης για γρήγορη και ανέξοδη επίλυση μικρής αξίας καταναλωτικών διαφορών, συχνά διασυνοριακών και δη

i) η Οδηγία 2013/11/ΕΕ για την εναλλακτική επίλυση καταναλωτικών διαφορών (Οδηγία ΕΕΚΔ - ADR) και

ii) ο Κανονισμός (ΕΕ) 524/2013 για την ηλεκτρονική επίλυση καταναλωτικών διαφορών (Κανονισμός ΗΕΚΔ - ODR),

που ενσωματώθηκαν - συμπληρώθηκαν με την ΚΥΑ 70330οικ (ΦΕΚ Β' 1421/9.7.2015). Η ΚΥΑ εφαρμόζεται με την επιφύλαξη του 4640 (άρθρο 3, παρ. 2), ορίζει ως αρμόδια αρχή τη Γενική Δ/νση Προστασίας Καταναλωτή και Εποπτείας της Αγοράς, όπου τηρείται το ειδικό μητρώο των φορέων ΕΕΔ, και ως σημείο επαφής της ΗΕΔ τον Συνήγορο του Καταναλωτή /Ευρωπαϊκό Κέντρο Καταναλωτή Ελλάδας (άρθρα 5 & 13).

Η άτυπη διαμεσολάβηση - Ποινικές υποθέσεις

10. Τα οφέλη της «άλλης ματιάς» εκτός διεξαγωγής δίκης και στην αντιμετώπιση συγκεκριμένων ποινικών αδικημάτων προσπαθούν να εκμεταλλευτούν διατάξεις της ποινικής νομοθεσίας με σκοπό την ουσιαστική και ταχύτερη διευθέτηση των υποθέσεων. Συγκεκριμένα:

α) η ποινική διαμεσολάβηση των άρθρων 11-13, ν. 3500/2006 περί **ενδο-οικογενειακής βίας** (όπως ισχύει), που εισήχθη σε συμμόρφωση προς την απόφαση-πλαίσιο του Συμβουλίου της ΕΕ «σχετικά με το καθεστώς των θυμάτων σε ποινικές διαδικασίες» της 15.3.2001 (άρθρο 10) και προβλέπει την επέμβαση του αρμόδιου για την άσκηση ποινικής δίωξης εισαγγελέα σε σχετικά πλημμελήματα με βασικούς σκοπούς τον αποκαταστατικό της οικογενειακής ειρήνης και τον θεραπευτικό του δράστη (& άρθρο 14 για τις αστικές συνέπειες),

β) η ποινική συνδιαλλαγή - διαπραγμάτευση (**plea bargaining**) και ειδικότερα i) η ποινική συνδιαλλαγή για ορισμένα κακούργηματα κατά τα άρθρα 301 & 302 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας (ΚΠΔ) και ii) η ποινική διαπραγμάτευση στις περιπτώσεις αυτεπάγγελα διωκόμενων εγκλημάτων, πλην εξαιρέσεων, κατά το άρθρο 303 ΚΠΔ, που γίνονται αζήμια για τον κατηγορούμενο αν δεν επιτευχθούν (αντίστοιχα παρ. 5 άρθρων 301/302 και παρ. 3 άρθρου 303, υπό τις ειδικότερες ρυθμίσεις, προϋποθέσεις και περιπτώσιολογία των ανωτέρω και των συναφών με αυτές διατάξεων του άρθρου 304 ΚΠΔ αλλά και τη περιορισμένη μέχρι σήμερα εφαρμογή τους.

Η άτυπη διαμεσολάβηση - Διοικητικές υποθέσεις

11. Η διοικητική δικαιοσύνη δεν θα μπορούσε να αποφύγει τα σοβαρά προβλήματα της δικαστικής επίλυσης διαφορών, με εξέχουσα θέση τη μεγάλη καθυστέρηση. Άλλωστε, η **Σύσταση του Συμβουλίου της Ευρώπης Rec (2001) 9** της 5.9.2001 διαπίστωσε ευθέως και έντονα το ζήτημα προτρέποντας τα κράτη μέλη να θεσπίσουν εναλλακτικούς τρόπους επίλυσης διοικητικών διαφορών, ιδίως για χρηματικές απαιτήσεις, μεταξύ των οποίων τη διαμεσολάβηση. Τέτοιοι υφιστάμενοι εναλλακτικοί τρόποι είναι ειδικότερα:

α) διάφορες **διοικητικές προσφυγές** ασκούμενες κατά περίπτωση (η αίτηση θεραπείας, η ιεραρχική, ειδική διοικητική και ενδικοφανής προσφυγή καθώς και οι αναφορές (άρθρα 24-27 Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας) και ιδίως η υποχρεωτική, ως προϋπόθεση του παραδεκτού του ενδίκου βοηθήματος, ενδικοφανής προσφυγή (πχ. σε φορολογικές διαφορές – άρθρο 63 Κώδικα Φορολογικής Διαδικασίας), που θα μπορούσε να επιτελέσει ουσιώδη εναλλακτική αν δεν εκφυλιζόταν σε απλή τυπική διαδικασία, όπως δείχνει η πράξη,

β) οι προσφυγές στην Αρχή Εξέτασης Προδικαστικών Προσφυγών κατά πράξεων των αναθετουσών αρχών κατά τη σύναψη **δημοσίων συμβάσεων** (άρθρο 360 επ., ν. 4412/2016),

γ) οι ενδικοφανείς προσφυγές κατά των αποφάσεων της **Υπηρεσίας Ασύλου** (άρθρο 4 επ., ν. 4375/2016, όπως ισχύει).

δ) η διαδικασία ενδοδικαστικής συμβιβαστικής επίλυσης διαφορών για απαιτήσεις από την εκτέλεση **δημόσιων συμβάσεων** αρμοδιότητας διοικητικών εφετείων (άρθρο 126B, Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας),

ε) η διαδικασία εξώδικης αναγνώρισης απαιτήσεων ή συμβιβαστικής επίλυσης διαφορών μεταξύ φυσικών /νομικών προσώπων και **Δημοσίου**, μέσω του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους που γνωμοδοτεί σχετικά κατόπιν ηλεκτρονικά υποβαλλόμενης αίτησης (άρθρο 43, παρ. 2, ν. 4607/2019 & ΥΑ (Οικ) 272/2019, ΦΕΚ Β' 2763/3.7.2019),

υπό τις ειδικότερες ρυθμίσεις, προϋποθέσεις και περιπτώσιολογία των ανωτέρω και συναφών με αυτές λοιπών διατάξεων.

Online διαμεσολάβηση

Online τυπική διαμεσολάβηση

12. Ο ν. 4640 περιέχει ειδική πρόβλεψη για διαμεσολάβηση με τηλεδιάσκεψη (άρθρο 5, παρ. 3), με τα μέρη να έχουν δυνατότητα χρήσης κάθε πρόσφορου μέσου γι' αυτήν.

Εξάλλου, στα θετικά της πολύμηνης πανδημίας θεωρούμε πως συγκαταλέγεται η αναγκαστική αναζήτηση διεξόδου για εξωδικαστική επίλυση διαφορών, δεδομένου του παρατεταμένου δικαστηριακού lockdown συνολικά ή ως προς τις περισσότερες λειτουργίες των δικαστηρίων.

Έτσι, με τη πολύτιμη συνδρομή της τεχνολογίας έγινε αντιληπτή η αξία και χρησιμότητα της online επικοινωνίας που πλέον μπορεί και υποκαθιστά, χωρίς ουσιώδη προβλήματα, την τυχόν αδυναμία /μη επιθυμία φυσικής παρουσίας όλων των μερών στον ίδιο χώρο. Η δυνατότητα online τυπικής διαμεσολάβησης «οποτεδήποτε» σε αντίθεση με τη μη δυνατότητα online δίκης επίπευσε μια διαδικασία μεταστροφής της κουλτούρας προς εξώδικους τρόπους επίλυσης των διαφορών και ιδίως προς τη τυπική διαμεσολάβηση.

Θεωρούμε πως αυτή η διαδικασία μεταστροφής «ήρθε για να μείνει» ενόψει της αβεβαιότητας που θα εξακολουθεί να δημιουργεί η πανδημία στην ασφάλεια φυσικής επαφής των ανθρώπων για καιρό αλλά και των πρακτικών ευκολιών της online τυπικής διαμεσολάβησης.

13. Επιπλέον, φορείς τυπικής διαμεσολάβησης (ενδεικτικά, ο ΕΟΔΙΔ) κατάφεραν να συνδράμουν αποτελεσματικά στην επαύξηση της εμπιστοσύνης των μερών (και των νομικών παραστατών) στις δυνατότητες του θεσμού ακόμα και υπό τις έκτακτες συνθήκες της πανδημίας, με την απρόσκοπτη διεξαγωγή online συνεδριών. Σημειωτέον ότι μεταξύ των ιδιαίτερων ζητημάτων που

θέτει η online τυπική διαμεσολάβηση είναι η κατάλληλη και απρόσκοπτη σύνδεση internet, η ασφάλεια και η εμπιστευτικότητα, που απαιτούν τη φερεγγυότητα του φορέα - παρόχου της πλατφόρμας.

Online άτυπη διαμεσολάβηση

14. Ο ανωτέρω υπό το 9.γ) Κανονισμός ΗΕΚΔ – ODR, που εισήχθη για να διευκολύνει την εξωδικαστική επίλυση διαφορών -και δη διασυνοριακών- από ηλεκτρονικές συναλλαγές σε ενωσιακό επίπεδο και συμπληρώθηκε με την ΚΥΑ 70330οικ, δημιούργησε ευρωπαϊκή πλατφόρμα online επίλυσης διαφορών και ειδικό μητρώο των φορέων ΕΕΔ σε κάθε κράτος μέλος, που στη χώρα μας περιλαμβάνει τον Συνήγορο του Καταναλωτή και τον EXM-ΕΕΕΔ.

Το μέλλον

15. Ας μας επιτραπεί η εκτίμηση πως η διαμεσολάβηση, ως ιδιαίτερος τρόπος εξώδικης επίλυσης διαφορών, εντός ή εκτός του 4640, θα γίνεται ολοένα και περισσό-

τερο αναγκαία δίνοντας γρήγορες και πρακτικές λύσεις εκεί που διαφορετικά δεν υπάρχουν. Ως βασικές αιτίες μπορούν να αναφερθούν τα αδιέξοδα της αντιδικίας, κατά βάση το μακρόχρονο και κοστοβόρο της, η αβεβαιότητα εξέλιξης οποιασδήποτε δικαστικής διαδικασίας, το έλλειμμα εμπιστοσύνης και η έλλειψη σύγχρονης τεχνολογικής δικαστηριακής υποδομής την εποχή της «ταχύτητας» και της διαδεδομένης χρήσης του «κλικ» σε πληθώρα δραστηριοτήτων μας, αδιέξοδα που επιτάθηκαν (αλλά σαφέστατα δεν προκλήθηκαν) και έγιναν εμφανέστερα με το lockdown της πανδημίας. Μεταξύ των θετικών της πανδημίας, η έστω μικρή στροφή προς τη κουλτούρα της διαμεσολάβησης και δη της online είναι βήμα προς τη σωστή κατεύθυνση στο δρόμο της εξέλιξής της από εναλλακτική, σε πρώτη επιλογή.

[Βλ. ενδεικτικά για είδη ΕΕΔ: Δ. Θεοχάρη, «Το Δίκαιο της Διαμεσολάβησης», Α' Κεφάλαιο, ΝΒ 2020, Θ. Νικολαΐδου και Β. Π. Ανδρουλάκης, «Η Δικαιοσύνη στην Ελλάδα- Προτάσεις για ένα σύγχρονο δικαστικό σύστημα, Κεφ. Ε, διαΝΕΟσις, Φεβ. 2019, Ι. Καράκωστας, «Δίκαιο Προστασίας Καταναλωτή», Κεφ. 11, 3η Έκδοση, ΝΒ]